

Skýrsla nr. 37
16. október 2017

H₂S loftgæðamælingar í Lækjarbotnum

**Skýrsla um mælingar fyrir janúar til og með september árið 2017
Unnið fyrir Orku náttúrunnar**

Höfundur:
Andrés Þórarinsson
Verkfræðistofan Vista

Skráningarblað

Skýrsla nr. 37	Útgáfudagur 16. október 2017	Útgáfustaður Reykjavík
Heiti skýrslu H₂S loftgæðamælingar í Lækjarbotnum. Skýrsla um mælingar fyrir janúar til og með september árið 2017. Unnið fyrir Orku náttúrunnar.		
Upplag	Fjöldi síðna 8	Dreifing ON
Höfundur Andrés Þórarinnsson, Verkfræðistofan Vista		Verknúmer 00132941
Unnið fyrir Orka náttúrunnar (ON)		Samvinnuaðilar NMÍ, ON
Útdráttur Styrkur H₂S fyrstu 9 mánuði ársins 2017 í loftgæðamælistöðinni í Lækjarbotnum mældist undir reglugerðarmörkum.		
Efnisorð Styrkur H₂S. Umhverfismörk. Tilkynningarmörk. Reglugerðarákvæði.		Yfirfarið

Efnisyfirlit

1. Reglugerðarákvæði
2. Staðsetning loftgæðamælistöðva
- 2a. Um göt í mæligögnum
3. Niðurstaða mælinga á styrk H₂S í andrúmslofti í loftgæðamælistöð í Lækjarbotnum fyrir 1. - 3. ársfjórðung 2017
4. Um leiðréttingu mæligagna
5. Skýringar NMÍ með leiðréttum mæligögnum
6. Um kvörðun mælitækja

1. Reglugerðarákvæði

Skv. reglugerð 514/2010 með breytingu í reglugerð 715/2014 eru gerðar eftirfarandi kröfur varðandi styrk H₂S í andrúmslofti:

Umhverfismörk

- a) Styrkur hlaupandi 24 klst meðaltala má fara yfir styrkinn 50 µg/m³ mest 3 sinnum á ári.
- b) Ársmeðaltal má hæst vera 5 µg/m³.

Tilkynningarmörk

- c) Tilkynna skal þegar styrkur hefur mælst yfir 150 µg/m³ í 3 klst samfelld.

2. Staðsetning loftgæðamælistöðvarinnar í Lækjarbotnum

ON setti upp loftgæðamælistöð við Waldorfsskóla í Lækjarbotnum í upphafi árs 2015 sem komst í rekstur 22. febrúar 2015. Eftir byrjunarerfiðleika var mælitækið endurvarðað 29. mars 2015 og hefur verið í rekstri síðan. Sjá má staðsetningu stöðvarinnar á kortinu hér fyrir neðan. Norður er upp:

Loftgæðamælistöðin er með sams konar búnaði og loftgæðamælistöðvar ON í Norðlingaholti, á Hellisheiði og í Hveragerði, þ.e. Thermo 450i mælitæki sem mælir styrk H₂S í andrúmslofti. Sá munur er þó að þetta mælitæki er útbúið með zero-span aðgerð sem keyrir sjálfvirkt á mánaðarfresti.

Mælingar á styrk H₂S í µg/m³ eru skráðar á 10 mínútna fresti skv. reglugerð um styrk brennisteinsvetnis í andrúmslofti og breytt í meðalstyrk á klukkustund sem að jafnaði er hentug tímæining til allra útreikninga á styrk H₂S í andrúmslofti. Hlaupandi 24 stunda meðaltalsmæling á styrk H₂S er reiknuð hverju sinni sem meðaltal núverandi klukkustundarmælingar og 23 klukkustundamælinga næst á undan.

2a. Um göt í mæligögnum

Mæligögn voru frá upphafi og fram í miðjan ágúst 2017 skráð sjálfvirkt hjá gagnþjónustuaðilanum Netbiter.net. Í sjálfvirkum mánaðarskýrslum þaðan vantaði gjarnan 2-4 daga í upphafi hvers mánaðar. Eftir miðjan ágúst 2017 eru mæligögn Lækjarbotnastöðvar skráð sjálfvirkt hjá VDV gagnþjónustunni eins og aðrar loftgæðamælingar ON.

3. Niðurstaða mælinga á styrk H₂S í andrúmslofti í loftgæðamælistöð í Lækjarbotnum fyrir 1. - 3. ársfjórðung 2017

Eftirfarandi tafla sýnir niðurstöðu mælinga á styrk H₂S í andrúmslofti eins og hann mældist í loftgæðamælistöð í Lækjarbotnum:

Mælistöð: Lækjarbotnar		Fjöldi mælingadaga:		257		
Tímabil: Janúar til og með september 2017			Fj. klst mælinga:		6170	
Samantekt	H ₂ S	Hlaupandi 24				
	Styrkur	stunda meðaltal				
	µg/m ³ /klst	µg/m ³				
Meðaltal						
Hámark	68	22				
Lágmark	-1,0	-0,3				
Sundurliðun eftir ársfjórðungum	H ₂ S Styrkur	Umhverfismörk: Hlaupandi 24 klst meðaltal H ₂ S yfir 50µg/m ³	Tilkynningarmörk: H ₂ S >150µg/m ³ í 3 klst samfelld	Hlutfall mælinga af tímabili		
	Meðaltal	Fjöldi skipta	Fjöldi skipta	%		
	µg/m ³ /klst					
Jan, feb, mars	3,0	0	0	92%		
Apr, maí, jún	1,9	0	0	94%		
Júlí, ágúst, sept	1,8	0	0	97%		
Okt, nóv, des						

Verkfræðistofan Vista

Tafla 1 - Niðurstaða H₂S mælinga í loftgæðamælistöð í Lækjarbotnum.

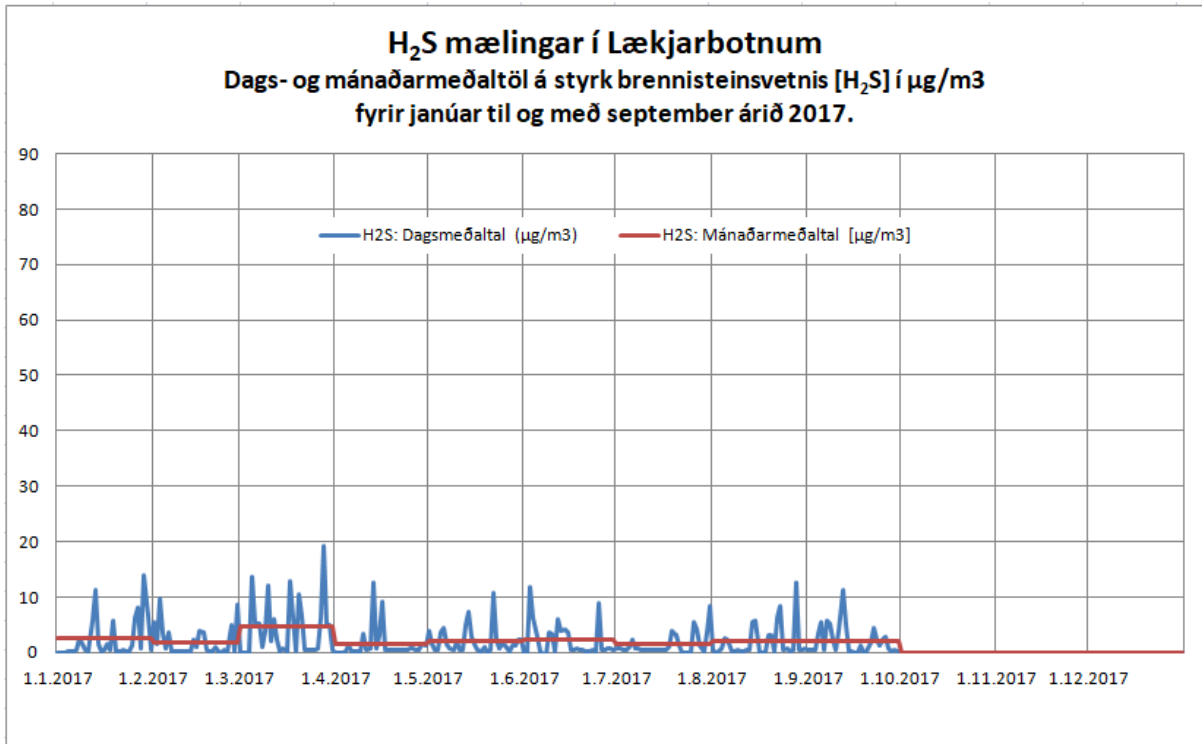
Spurningar:

- a) Hefur hlaupandi 24 klst meðaltal farið yfir 50µg/m³ oftari en 3 sinnum? Nei
- b) Hversu oft hefur styrkur H₂S mælst yfir 150µg/m³ í 3 klst samfelld? Aldrei

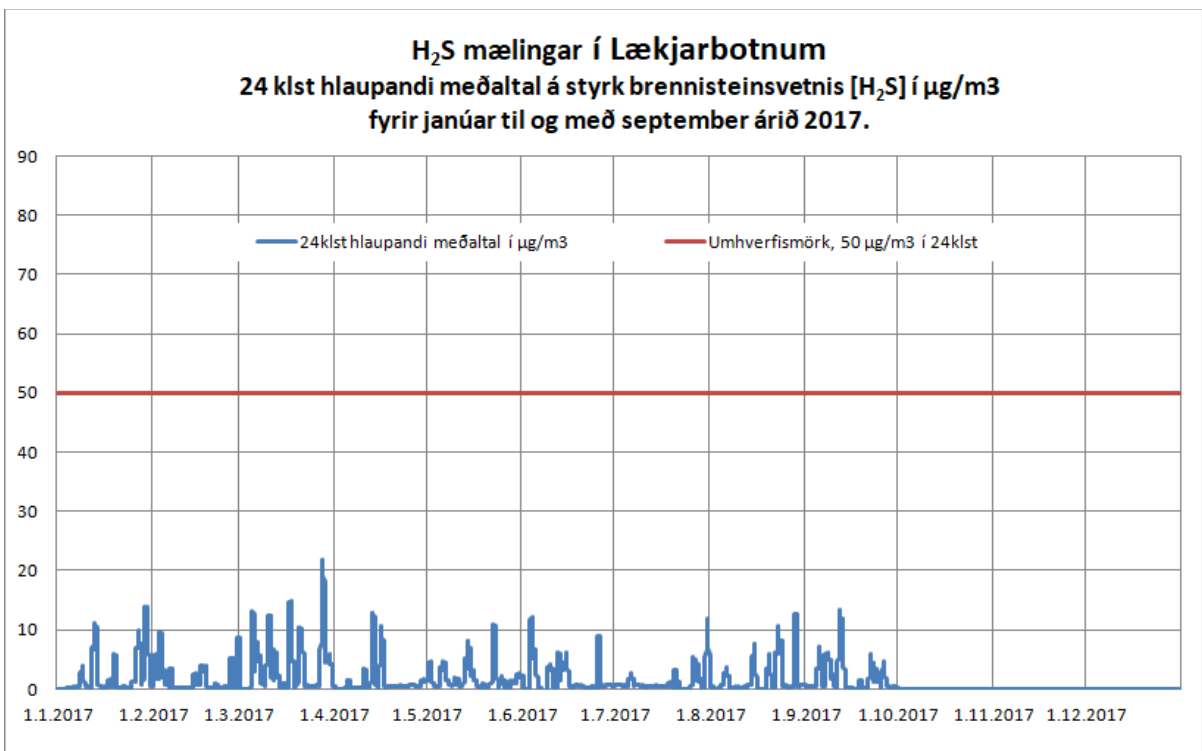
Samantekt:

Mælingar sýna styrk H₂S sem er innan marka sem reglugerð 514/2010 með breytingu í reglugerð 715/2014 setur, sjá um reglugerðarákvæði í lið 1) hér að framan.

Ársmeðaltal verður reiknað út þegar allar mælingar ársins liggja fyrir.

Línurit 1: Dags- og mánaðarmeðaltöl á styrk H₂S í loftgæðamælistöð í Lækjarbotnum.

Línurit 2: 24 klst hlaupandi meðaltal á styrk H₂S í loftgæðamælistöð í Lækjarbotnum.

4. Um leiðréttingu mæligagna

Um leiðréttingu mæligagna er að hluta til fjallað í samræmdri verklagsreglu VLO-105-01 sem gefin er út af Umhverfisstofnun, OR, LV og HS-Orku. Frummælingar sem koma frá loftgæðamælitækjunum þarfnast lagfæringa af ýmsum ástæðum. Það þarf að fjarlægja mælingar sem eru rangar, t.d. þær sem eru skráðar meðan á kvörðun stendur. Þá þarf að fella mælingar að núll-línu en loftgæðamælitækin hafa tilhneigingu til reks frá núlllínu, þetta rek veldur því t.d. að þegar styrkur H₂S er í reynd 0 þá skráir loftgæðamælitæki gildi sem víkur frá núlli, t.d. -1,5 eða +1,5 eða enn meira frávik. Nýsköpunarmiðstöð Íslands (NMÍ) annast leiðréttingar á H₂S mælingum frá mælitækjum ON og þær leiðréttu mælingar eru undirstaða útreikninga sem fram koma í þessari skýrslu.

5. Skýringar NMÍ með leiðréttum mæligögnum

Frá NMÍ komu skýringar með leiðréttum mælingum á styrk H₂S fyrir janúar til og með júní árið 2017. Hér er birtur úrdráttur skýringa sem eiga við H₂S mælingar frá Lækjarbotnum:

Leiðrétting loftgæðamæligagna fól í sér eftirfarandi:

- a) Röng eða vafasöm mæligildi voru fjarlægð.
- b) Leiðréttingu á núllstöðu/blankleiðrétting.

Við hefðbundna yfirferð á mæligögnum er vinsað burtu það sem ekki tilheyrir eðlilegri mælingu, svo sem toppar vegna kvarðana, frávik vegna bilana eða prófunar á tækjabúnaði.

Úrvinnsla og leiðréttingar gerðar á gagnasafninu:

Almennt:

Notuð voru 10 mín gögn og unnin úr þeim klukkustundargildi og dagsgildi.

Úrvinnsla mælinga frá Lækjarbotnum:

Ef samfelld vantar a.m.k. klst inn í mæliröð, sést það í klstskránum (sem autt bil). Nokkuð vantaði inn í mæliröð H₂S á tímabilinu af óþekktum orsökum, en mælitími nær yfir um 94% af tímabilinu. Frávik vegna sjálfvirkra kvarðana á tímabilinu voru tekin út.

Leiðréttingar mælinga frá Lækjarbotnum:

Þá eru gerðar leiðréttingar á grunnlínu mæliraða H₂S. Breytingar þessar byggjast á því að lægstu gildi á lengri tímabilum séu um 0 µg/m³. Leiðréttingar eru gjarnan gerðar með því að gildi eru leiðrétt um fasta tölu á tilteknu tímabili eða leiðrétt er gagnvart síreki með línulegri leiðréttingu (hallandi beinni línu). Einungis breytingar eru tiltekna; ef engin breyting er gerð, er ekkert tiltekið um tímabilið.

Á mælinum var nokkuð jafnt rek upp á við sem var leiðrétt ásamt grunnlínustillingu.

Breytingar á grunnlínu H₂S mælinga (breytingar tiltekna í mælieiningunni µg/m³):

Lækjarbotnar:

Mæligildi voru lækkuð um 3,0 og svo línulega um 1,0 til viðbótar á tímabilinu 1.1.-31.3.

Mæligildi voru lækkuð um 4,2 á tímabilinu 4.4.-31.5. (Gögn vantar frá 1.-3.4.)

Mæligildi voru lækkuð um 5,3 á tímabilinu 3.6.-30.6. (Gögn vantar frá 1.-2.6.)

Mæligildi voru lækkuð um 5,3 á tímabilinu 1.7.-19.7.

Mæligildi voru lækkuð um 0,5 á tímabilinu 19.7.- 15.8.

Mæligildi voru lækkuð um 0,8 á tímabilinu 18.8-30.9.

6. Um kvörðun mælitækja

Kvörðun mælitækja er unnin samkvæmt samræmdri verklagsreglu VLO-105-01 sem gefin er út af Umhverfisstofnun, OR, LV og HS-Orku.

Þar segir um kvörðun: Til að mæling geti talist áreiðanleg er æskilegt að mælitækið sé kvarðað að lágmarki tvisvar sinnum á ári nema það sé búið búnaði sem gerir sannprófun á kvörðun tækisins mögulega, þá að lágmarki einu sinni á ári.

Með hliðsjón af þessarri verklagsreglu er mælitæki ON í Lækjarbotnum kvarðað einu sinni á ári.

Síðustu kvarðanir voru þannig:

Lækjarbotnar:

6. júní 2016.

19. júlí 2017.

NMÍ annast kvörðun mælitækjanna.